

PŘÍPAD

MECHANICKÉHO  
MUŽE

MARK  
HODDER

BURTON & SWINBURNE



**TRIFID**

**Mark Hodder**  
**Případ mechanického muže**

*Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována,  
rozmnožována ani jinak šířena  
bez písemného souhlasu vydavatele.*

The Curious Case of the Clockwork Man  
Copyright © 2011 by Mark Hodder  
All rights reserved.  
Translation © Marek Drda, 2013  
Cover illustration © Jon Sullivan  
© Stanislav Juhaňák – Triton, 2014  
ISBN 978-80-7387-737-8

Stanislav Juhaňák – TRITON, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10  
[www.tridistri.cz](http://www.tridistri.cz)

PŘÍPAD

---

MECHANICKÉHO  
MUŽE

---



PŘÍPAD

---

MECHANICKÉHO  
MUŽE

---

BURTON & SWINBURNE

---

MARK  
HODDER

---



Bezbožnost jednoho  
se snadno stane prokletím všech.

PUBLILIUS SYRUS



# Poděkování překladatele

Rád bych z celého srdce poděkoval Janu Havlíčkovi, který mi pomohl transkripci svahilštiny, PhDr. Lucii Libovické, která se postarala o transkripci arabštiny, a svému dávnému příteli Adamu Koubkovi, který mi převedl anglický přepis ruštiny do azbuky. Bez jejich nezištného přispění bych se v té záplavě exotiky utopil.

Marek Drda

# Poděkování

Mé díky Rohanu McWilliamovi, jehož vynikající kniha *The Tichborne Claimant: A Victorian Sensation* (Hambledon Continuum, 2007) mi pro tento příběh poskytla záplavu informací o dobovém pozadí, písňových textů i citátů.

Georgi Manne, Lou Andersi a Emmo Barnesová – jste žijící legendy. A způsob, jak přiměřeně poděkovat tobě, Mikeu Moorcocku, prostě neexistuje.

Stejně jako v předchozím příběhu Burtona a Swinburnea jsem si i zde hodně dovolil na ctěná (a některá méně ctěná) slavná jména viktoriánského období. Všem potomkům těch, s jejichž pověstí si pohrávám, nabízím svou omluvu a ujištění, že tato kniha je míněna coby spekulativní fikce a rozhodně ne coby biografie. Alternativní historie, kterou si na těchto stránkách vymyslím, je místo, kde se obyvatelé viktoriánské Anglie setkávají s jinými výzvami a příležitostmi, než s jakými se střetávali ve skutečném životě, takže se z nich postupně stali velmi, velmi odlišní lidé. Svým historickým protějškům se vůbec nepodobají a neměli by být v žádném případě považováni za přesný obraz lidí, kteří opravdu žili.

Zejména bych chtěl vyjádřit svou úctu a obdiv současné generaci rodiny Tichborneových-Doughtyových. Stále žijí ve svém rodinném sídle *Tichborne House* a snaží se jej udržovat, což je obzvláště v těchto ekonomicky nesnadných časech velmi nákladný úkol. Také pokračují v tradici dobročinné slavnosti *Tichborne Dole*, při které během svátku Zvěstování Páně rozdávají mouku.



---

---

# ČÁST PRVÁ

VE KTERÉ DUCH ZATOUŽÍ PO DIAMANTECH

---

---

Roger Tichborne jméno mé,  
já hledám majek i renomé,  
hlásají, že prý ztracen byl jsem na moři,  
já říkám jim, ať lží tou už mě déle nemoří.

---

---

## Kapitola 1

# MUŽ Z MOSAZI

---

---

Nemalou odměnu získá každý, kdo poskytne informaci, která povede k objasnění osudu Rogera Charlese Tichbornea. Ten opustil 20. dubna 1854 Rio de Janeiro na palubě lodi *La Bella* a od té chvíle o něm nikdo neslyšel. Do Anglie však dorazila zpráva, že část posádky a pasažérů lodi stejného jména naložilo plavidlo směřující do Austrálie, nejspíše do Melbourne. Zda se zmiňovaný Roger Charles Tichborne nacházel mezi utonulými, nebo zachráněnými, není známo. V současné době by mu bylo okolo dvaatřiceti let, je neduživý, poměrně vysoký a má velmi světlé hnědé vlasy a modré oči. Pan Tichborne je synem nyní zesnulého sira Jamese Tichbornea a dědicem veškerých jeho statků.

### INZERÁT V NOVINÁCH CELÉHO SVĚTA, 1861

Sir Richard Burton byl mrtvý.

Ležel na zádech ve vestibulu Královské zeměpisné společnosti, rozvalen u paty majestátního schodiště se zhrouteným droboučkým zrzavým básníkem na prsou.

Algernon Charles Swinburne, jemuž po tvářích proudily slzy a jehož smysly ošálil alkohol, rychle skládal nějakou elegii. Železo se koneckonců nejlépe kuje ještě žhavé.

Zvedl hlavu, až mu vlasy v mihotavém světle plynových lamp ohnivě vzplály, a vysokým hlasem zadeklamoval:

*Což nevíš, nad kým dnes Anglie i svět celý lkají?  
Vždyť na divokých cestách svých každou světa lest  
vždy prohlédl – i pasti, jež se v jeho koutech tají,  
pročež dnes proň než člověkem spíše bohem jest.*

Škytl.

Pod rukou ucítil na Burtonově saku bouli ve tvaru placatky. Pokradmu začal soukat prsty do kapsy.

„Náš Bůh zpola, odvážný a dychtivý,“ pokračoval, popotahuje nosem, „vždy přijít na kloub...“

„Otřesné!“ zaburácel hlas z vrcholku schodiště.

Swinburne vzhlédl.

Na odpočívadle stál sir Roderick Murchison. Působil dojmem velitele.

„Jděte s těma rukama někam, Algy,“ ozvalo se šepem.

Swinburne pohlédl dolů.

Burton měl otevřené oči

„Otřesné chování!“ zahromoval Murchison znovu.

Předseda Královské zeměpisné společnosti důstojně a rozvážně sestupoval dolů. Záda měl rovná, jako by spolkl pravítko. Holá hlava se mu leskla. Procházel kolem portrétů velkých cestovatelů: Jamese Cooka, sira Waltera Raleigha, Johna Franklina, sira Francise Drakea – posledně zmiňovaný obraz visel trochu nakřivo, neboť jej zasáhla kolem letící Burtonova noha, Williama Hovella, Munga Parka a dalších.

„Takové způsoby tu nestrpím, Burtone! Toto je vážená vědecká instituce, a ne nějaká proklatá krčma někde v East Endu!“

Swinburne upadl na záda, když se jeho přítel, bývalý voják, cestovatel a vyzvědač, nyní lingvista, učenec, spisovatel, šermíř, zeměpisec a králův agent se potácivě zvedl na nohy a mírně se pohupujíc nasupeně zíral na Murchisona, svého někdejšího podporovatele.

„Takže vy jste živý?“ zabručel básník a zmateně hleděl na svého přítele.

Při pěti stopách a jedenácti palcích vypadal Burton díky širokým ramenům, hlubokému hrudníku a štíhlé atletické postavě vyšší. I při tom, jak byl opilý, z něj vyzařovala síla. Měl černé hypnotické oči, nápadné lící kosti a agresivně vystrčenou bradu. Měl také krátké černé vlasy, sčesané dozadu, divoký knír a rozeklanou ďábelskou bradku. Levou tvář mu znetvořila hluboká jizva, která mu trochu stahovala spodní

víčko, tu pravou hyzdila jizva menší; obě pak označovaly dráhu somálského kopí, které mu prošpikovalo obličej během katastrofální výpravy do Berbery.

„Jste opovržením hodný ochlasta!“ vyštěkl Murchison, když došel na spodní schod. Jeho úzkoprsý výraz náhle zjhl. „Nezranil jste se?“

„Na to, abyste mě zničil, budete potřebovat něco lepšího, než je kotrmelec ze schodů!“ zasyčel v odpověď Burton.

Swinburne se namáhavě zvedl z podlahy. Byl maličký, ramínka měl jako sešlapaný rýč a měřil jen pět stop a dva palce. Hlava s křtící rezatých vlasů, usazená na tak droboučkém tělíčku, se zdála být skutečně obrovská. Měl světle zelené oči a byl hladce oholen. Ve svých čtyřiaadvaceti letech vypadal mnohem mladší.

„Hrome,“ zaskřehotal. „Teď tu elegii budu muset použít na někoho jiného. Kdo poslední dobou umřel? Někdo pozoruhodný? Líbila se vám, Richarde? Myslím, že ta část s tím ‚Na divokých cestách svých...‘ se na vás obzvlášť hodila.“

„Buďte zticha, Swinburne!“ vybuchl Murchison. „Já se vás nepokouším zničit, Burtone, pokud se to snažíte naznačovat. Henry Stanley měl ohledně vyjasnění nilské otázky lepší financování. Nezbyvalo mi moc možností než přidat podporu Společnosti k tomu, co už mu daly jeho noviny.“

„A teď zmizel!“ zavrčel Burton. „Kolik létajících strojů se ještě bude muset nad oblastí afrických jezer ztratit, než vám dojde, že se tam dostanete jedině po svých?“

„Tohoto problému jsem si dobře vědom, pane, a řeknu vám, že jsem na něj Stanleyho upozorňoval. Na tom, že si vezme rotořníky, trvaly jeho noviny!“

„Pchá! Já tu oblast znám lépe než kdokoli v celém britském impériu, ale vy jste považoval za správné poslat tam nějakého přípitomělého novináře. Kdo bude další, Murchisone? Třeba nějaké tanečnice z varieté?“

Sir Roderick ztuhl. Založil si ruce na prsou a ledově odvětil: „Samuel Baker chce – stejně jako John Petherick – zorganizovat záchrannou výpravu, ale ať už pošlu kohokoli, vy to nebudete, tím si můžete být jistý. Vaše dny v roli zeměpisce skončily. Což ovšem o vašich dnech v roli násosky podle všeho neplatí!“

Burton zatnul zuby, šklubnutím si narovnal sako, zhluboka se nadechl, počkal, ztěžka vydechl, a všechna chuť k boji ho náhle přešla. Tichým hlasem řekl: „Sam i John jsou dobří



chlapi. Schopní. S domorodci si umějí poradit. Omlouvám se, sire Rodericku, je pro mne těžké nechat to být. Pořád na nilskou otázku myslím jako na něco, co mám zodpovědět sám, ačkoli teď po pravdě řečeno zastávám novou a zcela odlišnou úlohu.“

„Ach ano. Slyšel jsem zvěsti, že pracujete pro Palmerstona. Je to pravda?“

Burton přikývl. „Je.“

„A jako co?“

„To je po pravdě těžko říct. Říkají mi králův agent. Je to něco na způsob vyšetřovatele.“

„Měl bych za to, že se na to dobře hodíte.“

„Snad. Ale pořád se zajímám o... no... pokud se o něčem do-  
slechnete, pane...“

„Dám vám vědět,“ přerušil ho Murchison stroze. „Teď běžte. Dejte si někde kávu, ať vystřízlivíte. Mějte trochu sebeúcty, člověče!“

Předseda se obrátil a znovu vydusal po schodech nahoru; když míjel Drakeův portrét, narovnal jej.

Sluha přinesl Burtonovi se Swinburnem svrchníky, klobouky i hole a oba muži nejistě vyšli napříč vestibulem a dvojitými dveřmi ven.

Večer byl temný a vlhký, třpytící se odlesky denních přeháněk. Oblečením jim zacloumal mrazivý vítr.

„Káva ve Venetii?“ navrhl Burton, zapínaje si kabát.

„Nebo další brandy a trochu laškování?“ kontroval Swinburne. „Do Verbeny to není daleko.“

„Do Verbeny?“

„To je jeden dům se špatnou pověstí, kde vás metlou...“

„Kávu!“ prohlásil Burton.

Prošli Whitehall Place, zabočili na Northumberland Avenue a zamířili k náměstí Trafalgar Square. Swinburne si začal prozpěvovat písničku, kterou si sám složil.

Kdybys rozkoše paní byla  
a já bolesti králem,  
za láskou šli bychom spolu,  
hnali se za ní nahoru dolů. Na chodidla bys ji bila,  
až by tě prosila málem, kdybys rozkoše paní byla  
a já bolesti králem.

Svou roztřesenou fistulkou přitahoval nesouhlasné pohledy kolemjdoucích. Navzdory špatnému počasí a pozdní hodině byla kolem spousta lidí, především džentlmenů, přecházejících sem a tam mezi restauracemi a kluby ve městě.

„Zatracená práce,“ zaklel básník. „Myslím, že jsem zazpíval poslední verš místo toho prvního. Teď musím začít znovu.“

„Kvůli mně se neobtěžujte, prosím vás,“ zabručel Burton.

Kolem prosupěl velocipéd – nebo také penny-čtvrtpenny, jak vozítka pokřtil nějaký šprýmař –, pumpující z vysokého komínku do už tak hustého londýnského ovzduší páru.

„Zdra-vič-ko!“ zvolal řidič, když je míjel, roztřeseným hlasem, protože mu kašdický hrbol na dlážděné ulici přenášelo obrovské přední kolo s gumovou páskou na páteř. „Co-co se-se tam na ná-městí d-děje?“

Burton zamžoural před sebe a pokoušel se zaostřit. Vepředu byl skutečně nějaký zmatek. Shlukl se tam dav a mezi cylindry zahlédl pohybující se kohoutí hřebínky přileb strážníků.

Popadl Swinburne za paži. „Pojďte,“ pobídl ho, „podíváme se, kvůli čemu je všechen ten povyk.“

„Prokristapána, zpomalte, prosím vás!“ stěžoval si jeho společník, který musel na každý Burtonův krok udělat dva, aby mu stačil. „Takovýmhle tempem budu za chvíli děsivě strízlivý!“

„Abych nezapomněl, Algy, možná byste měl s těmi zmínkami o bozích a polobozích v případě mého skonu prokázat trochu větší zdrženlivost,“ zamručel Burton.

„Cha! Vy jste chlapík plný protikladů! Na jednu stranu to vypadá, že jste náboženstvími přímo posedlý, a na druhé straně, že vás odpuzují!“

„Pff! Dnes mě víc zajímají motivy pod povrchem – důvody, proč je člověk ochoten nechat se vést bohem, jehož existenci je přinejmenším nemožné dokázat, v horším případě jde o zjevnou smyšlenku. Připadá mi, že se v této době rychlého vědeckého a průmyslového pokroku stala vidina získávání vědomostí pro průměrného člověka něčím, co v něm vzbuzuje přílišné obavy, takže se tomu úplně vyhýbá ve prospěch víry. Víra nepotřebuje nic než slepou věrnost, zatímco vědění vyžaduje porozumění stále se rozrůstajícímu souboru informací. S vírou můžete přinejmenším tvrdit, že něco víte, aniž byste si své vědění musel tvrdě zasloužit!“

„Páni!“ vykřikl Swinburne. „Dobře řečeno, starý brachu! Dobře řečeno! Skoro jste ani nedrmolil! Zasloužil byste naplácat!“

„Myslíte *zatleskat*.“

„Já vím, co myslím. Ale Darwinova přirozená evoluce přece nepopíratelně způsobila, že Bůh zanikl, ne, Richarde?“

„Beze sporu. Což vyvolává otázku: jakému klamu se nezdělané maso dobrovolně oddají teď?“

Kráčeli spolu, pošvihávající hůlkami, klobouky nasazené v bujarém úhlu. Burtona navzdory osvěžujícímu štípání vzduchu začínala bolet hlava. Rozhodl se, že si ke kávě dá brandy; třeba tu slabou pulzující bolest otupí.

Když došli na Trafalgar Square, zanořil se slavný cestovatel do davu arazil si rameny cestu skrz se Swinburnem v patách. Do cesty jim vstoupil se zdviženou rukou konstábl.

„Ustupte, prosím, pánové.“

Burton vytáhl peněženku a vyndal z ní tištěný průkaz. Ukázal jej policistovi, který okamžitě zasalutoval a couvl.

„Prosím za prominutí, pane.“

„Tady, kapitáne!“ zavolal hluboký, poněkud zastřený hlas. Burton spatřil svého přítele, inspektora Williama Trounce ze Scotland Yardu, jak stojí u soklu Nelsonova sloupu. Byli s ním dva lidé: mladý konstábl s tmavou kůží a – což bylo podivné – kdosi, kdo stál zcela nehybně a byl od hlavy k patě zahalen příkrývkou.

Trounce je přivítal srdečným podáním ruky. Byl to rozložitý, avšak laskavě působící muž, malý, ale široký v ramenou, se silnými údy a hrudníkem jak sud, třpytivýma jasně modrýma očima a velkým, nahoru zakrouceným hnědým knírem. Těžká hranatá brada výstižně naznačovala sklon k tvrdohlavosti. Na sobě měl tmavý oblek z česané vlněné příze a buřinku.

„Zdravím, chlapi!“ pozdravil je vesele. „Popíjeli jste, co?“

„To je to tak vidět?“ zamumlal Burton.

„No, přes náměstí jste to zrovna vzdušnou čarou nevzali.“

„Jsme na cestě na kávu ve Venetii.“

„Velmi moudré. Silnou, černou, se spoustou cukru. Tohle je konstábl Bhátí.“

Policista stojící po Trounceově boku řízně zasalutoval. Byl štíhlý, mladistvého vzhledu a docela pohledný.

„Už jsem toho o vás hodně slyšel, pane,“ vychrlil s lehkým indickým přízvukem. „Můj bratranec, velitel Krišnamurti, byl s vámi při té záležitosti v Old Fordu.“

Mluvil o nedávné bitvě, v níž Burton, Swinburne a spousta mužů ze Scotland Yardu bojovali proti technologům a zpustlíkům. Tyto dvě normálně protichůdné skupiny – jedna oddaná

vědeckému pokroku, ta druhá anarchistické revoluci – se spojily, aby se pokusily zajmout muže z budoucnosti, který se stal známým pod jménem Skákající Jack. Burton je porazil a jejich kořist zabil.

„Krišnamurti je opravdu správný chlapík,“ přikývl Swinburne. „Ale velitel? Oni ho povýšili?“

„Ano, pane. To je policejní hodnost.“

„Udělali z něj šéfa nově vytvořeného leteckého oddílu,“ dodal Trounce. „A po zásluze. Neznám nikoho, kdo by dokázal řídit rotorník tak, jako to dovede Krišnamurti.“

Burton souhlasně přikývl a zvědavě se podíval na tichou, nehybnou příkrývku.

„Tak co se tu děje, Trounci?“

Inspektor se obrátil ke svému podřízenému. „Vysvětlil byste to, prosím, konstáble?“

„Ovšem, pane.“ Mladý policista pohlédl na Burtona se Swinburnem a tmavé oči mu zářily vzrušením. „Je to úžasné! Hotový zázrak! Prakticky umělecké dílo! Ještě nikdy jsem neviděl něco tak komplikovaného a...“

„Pouze fakta, mladíku, prosím,“ zasáhl Trounce.

„Ano, pane. Promiňte, pane. Víte, pane kapitáne, tohle je můj rajón a náměstím procházím zhruba každých padesát minut. Dnes večer byl klid. Jako obvykle dělám obchůzky, ke hlášení nic moc, tedy kromě obvyklých prostitutek a ožralů... ehm...“

Bhátí se zarazil, odkašlal si, pak ještě jednou a vrhl prosebný pohled na svého nadřízeného.

William Trounce se zasmál. „Nebojte se, synku, kapitán Burton a pan Swinburne slavili, to je celé. Nemám pravdu, pánové“

„Naprostou,“ potvrdil rozpačitě Burton.

„A já bych klidně slavil dál!“ prohlásil Swinburne.

Burton obrátil oči v sloup.

„Takže to šlo jako obvykle?“ obrátil se Trounce na Bhátího.

Konstábl přikývl. „Ano. Do služby jsem přišel večer v sedm a touhle cestou jsem prošel třikrát, aniž by se něco stalo. Při čtvrté obchůzce jsem si všiml, že se tady, kde teď stojíme, shromažďují lidé. Přišel jsem blíž, abych to prošetřil, a objevil tohle...“ Pokynul k zahalené postavě.

Trounce natáhl ruku a stáhl příkrývku.

Burton se Swinburnem zalapali po dechu.

„Krása, co?“ zvolal Bhátí.

Před nimi stál mechanický muž. Byl sestrojený z leštěné mosazi, štíhlý a zhruba pět stop a pět palců vysoký. Hlavu měl jako plechovku, nahoře a dole zploštělou, naprosto fádni, až na tři kruhové oblasti vertikálně zasazené do přední části. Horní oblast vypadala jako maličké lodní okénko, skrz nějž bylo možné zahlédnout spoustu nehybných ozubených koleček, stejně maličkých, složitých a precizně zhotovených jako u strojek kapesních hodinek. Prostřední kroužek obsahoval síťovou mřížku a ten spodní byl prostě jen otvor, z něhož vyčnívaly tři velmi jemné, pět palců dlouhé drátky. Byly rovné a ve vánku slabě vibrovaly.

Crk se skládal z tenkých hřídelí a kabelů, otočných kloubů a pantů. Trup mechanického muže tvořil štíhlý válec. Z něj byly vyřezány pláty odhalující ozubená kola, pružiny, jemné klikové hřídelky, gyroskopy, setrvačníky a kyvadlo. Tenké, leč odolné paže ukončovaly ruce se třemi prsty. Nohy měly podobu pevných trubek, chodidla byla oválná a lehce vyklenutá.

„Je to krasavec, co?“ vydechl konstábl Bhátí. „Koukněte se sem, na bedra. Vidíte tuhle díрку? Sem se dává klíč.“

„Klíč?“

„Ano! Na natahování! Je to na klíček!“

„Tady Bhátí,“ pronesl inspektor Trounce, „je v Yardu amatérským technologem. Ze všech policistů v Londýně nemohl tuhle vymyšlenost objevit nikdo povolanejší.“

„To tedy byla tady pro konstábla šťastná shoda náhod,“ prohodil Swinburne nenuceně.

„Je to můj koníček,“ rozplýval se mladý policista. „Chodím do společenského klubu, kde se vrtáme v přístrojích – snažíme se je zrychlit nebo různě přizpůsobit. Nebesa, ti chlapi by byli nadšením bez sebe, kdybych se tam s tímhle kouskem ukázal!“

Burton, který už začal mosaznou postavu zkoumat zvětšovacíím sklem, se policisty nepřítomně zeptal, co udělal poté, co ji objevil.

„Lidi přibývalo – víte, jak se Londýňané houfují kolem všeho nezvyklého –, a tak jsem přivolal píšťalkou pomoc. Když se objevilo pár strážníků, pořádně jsem si ten mechanismus prohlédl. Musím přiznat, že jsem se nechal trochu unést, takže jsem nejspíš neupozornil Yard tak rychle, jak bych měl.“ Pohlédl na Trounce. „Promiňte mi to, pane.“

„A jak se sem tedy podle vás náš kovový přítel dostal?“ zeptal se Burton.